

บทที่ 7

การปฏิบัติภายหลังยื่นคำฟ้องคดีอาญา

ความเบื้องต้น

คดีที่ได้เคยศึกษากันมาแล้วว่าบุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้นั้นมี 2 ประเภท คือ พนักงานอัยการและผู้เสียหาย (ป.วิ.อาญา มาตรา 28) ในส่วนที่ดำเนินการ โดยพนักงานอัยการมักไม่มีใครมีปัญหาเพราะเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของสำนักงานอัยการสูงสุดซึ่งผู้เขียนจะเว้นไว้ไม่กล่าวถึงส่วนนี้ แต่เน้นในแนวทางของผู้ประกอบอาชีพทนายความจะต้องปฏิบัติซึ่งนักศึกษาควรจะได้ทราบไว้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นเพื่อศึกษาระดับสูงต่อไปและเพื่อโอกาสในการประกอบวิชาชีพกฎหมายในอนาคต

คดีอาญาซึ่งผู้เสียหายมอบให้ทนายความเป็นโจทก์ยื่นฟ้องเองนั้น เมื่อทนายความได้นำฟ้องที่เขียนหรือพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้วพร้อมสำเนาคำฟ้องครบจำนวนคนที่ถูกฟ้อง กล่าวคือ ถ้าคดีนั้นมีผู้ถูกฟ้องหลายคนก็ต้องมีสำเนาให้ครบทุกคน ทำนองเดียวกับการยื่นฟ้องคดีแพ่งด้วยกัน เช่น มีผู้ถูกฟ้องรวม 4 คน เมื่อทำฟ้องต้องมีสำเนา 4 ชุด ครบจำนวนคน ดังนี้ เป็นต้น ถึงแม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องทั้ง 4 คน อยู่หรืออาศัยในบ้านเดียวกันหรือเป็นญาติพี่น้องกันก็ตาม ก็ต้องมีสำเนาคำฟ้องให้ครบ 4 คน โจทก์จะอ้างว่าเอาไปเพียง 1 ชุดแล้วแบ่งกันอ่านเพื่อเป็นการประหยัดแบบพิมพ์ของศาล ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้เพราะกฎหมายกำหนดให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องแก่จำเลยเป็นรายตัว (ป.วิ.อาญา มาตรา 165 วรรคสาม)

การยื่นฟ้องในชั้นแรกนี้ ศาลจะยังไม่ประทับรับฟ้องทันที หากแต่เป็นเพียงรับคำฟ้องของโจทก์ไว้เพื่อจะไต่สวนมูลฟ้องตามกฎหมายต่อไป (ป.วิ.อาญา มาตรา 162) ก่อนที่จะถึงชั้นศาลไต่สวนมูลฟ้อง ผู้เป็นโจทก์มีหน้าที่ต้องปฏิบัติภายหลังที่ได้ยื่นฟ้อง ดังนี้

ก) เริ่มต้นเมื่อพนักงานรับฟ้องของศาลได้รับคำฟ้องพร้อมสำเนาแล้ว ทนายความจะต้องขอกำหนดวันนัดไต่สวนมูลฟ้องโดยการติดต่อประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล เพื่อศาลจะได้ออกหมายนัดไต่สวนมูลฟ้องต่อไป

ข) เมื่อศาลออกหมายนัดไต่สวนมูลฟ้องแล้ว แต่เดิมเป็นหน้าที่ของทนายความที่จะต้องแจ้งให้โจทก์หรือผู้แทนโจทก์ หรือตัวทนายเองนำพนักงานเจ้าหน้าที่เดินทางไต่สวนไปส่งสำเนาคำฟ้องและหมายนัดไต่สวนมูลฟ้องให้แก่จำเลยภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันยื่นคำฟ้อง หากมี

เหตุขัดข้องประการใดต้องแจ้งให้ศาลทราบ หากฝ่ายโจทก์ไม่จัดการไปนำส่งหมายนัดไต่สวน
มูลฟ้องและสำเนาคำฟ้องเช่นว่านี้ภายในกำหนด เช่น เฉยๆ เสียและไม่ได้แจ้งเหตุขัดข้องที่ไปนำ
หมายฯ ไม่ได้ให้ศาลทราบจนกระทั่งพนักงานเจ้าหน้าที่เดินทางได้รายงานเรื่องนี้ให้ศาลทราบ
ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความได้ ทั้งนี้ โดยอาศัยหลัก ป.วิ.แพ่ง มาตรา 174 และ
มาตรา 132 ประกอบกับ ป.วิ.อาญา มาตรา 15

แต่ปัจจุบันกฎหมายได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำส่งหมายฯ เพียงแต่ให้โจทก์เสีย
ค่าธรรมเนียมในการส่ง ตัวโจทก์ไม่จำเป็นต้องไปนำส่งเหมือนกฎหมายเก่า กล่าวคือ จะไปนำส่ง
หรือไม่ไปก็ได้ เว้นแต่ศาลสั่งให้โจทก์ไปนำส่ง และการนำส่งหมายฯ ต้องดำเนินการภายใน 7
วัน นับแต่ยื่นคำฟ้อง หากมีเหตุขัดข้องอย่างไรต้องแจ้งให้ศาลทราบ ถ้าโจทก์ไม่ดำเนินการทั้งไม่
แจ้งเหตุขัดข้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าว มาตรา 174 ให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง ศาลจะจำหน่ายคดี
ตามมาตรา 132 (1)

การไต่สวนมูลฟ้อง

"การไต่สวนมูลฟ้อง" คือ กระบวนการพิจารณาคดีระหว่างศาลกับโจทก์เพื่อพิจารณา
พยานหลักฐานในเบื้องต้นที่โจทก์นำมาสืบพ่องได้หรือไม่ว่าคดีมีมูล ทั้งนี้ คดีที่ราษฎร
ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องร้องด้วยตนเองนั้นไม่ได้มีการสอบสวนโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ
เช่น พนักงานสอบสวนหรือตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองของรัฐเหมือนดังคดีอาญาซึ่ง
ฟ้องร้องดำเนินการโดยพนักงานอัยการ ด้วยเหตุนี้ จำเลยอาจถูกโจทก์กักกันแก้งฟ้องร้องยอม
เป็นได้ จึงจำเป็นที่กฎหมายจะต้องให้ความเป็นธรรมในขั้นต้นโดยกำหนดให้ศาลต้องทำการไต่
สวนมูลฟ้องเสียก่อน ถ้าปรากฏในด้านการพิจารณาได้ความว่ามีมูล ศาลก็จะสั่งประทับฟ้องแล้ว
ออกหมายเรียกให้จำเลยมาแก้คดีต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าคดีของโจทก์ไม่มีมูล ก็จะมีคำสั่งว่าคดีไม่มี
มูล กฎหมายให้ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ (ป.วิ.อาญา มาตรา 167) คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูล
ยอมเด็ดขาด จำเลยจะอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปไม่ได้ แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นไม่เด็ดขาด โจทก์
มีอำนาจอุทธรณ์หรือฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา (ป.วิ.อาญา มาตรา 170)

ในขั้นนี้ให้นักศึกษาสังเกตด้วยว่าผู้ถูกฟ้องจะตกอยู่ในฐานะจำเลยก็ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งว่า
คดีมีมูลและประทับรับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณา ก่อนหน้านั้นผู้ถูกฟ้องยังไม่ตกอยู่ในฐานะจำเลย
จนกว่าศาลจะประทับรับฟ้องโจทก์ดังกล่าวแล้ว

เมื่อผู้ถูกฟ้องตกอยู่ในฐานะจำเลย ศาลจะหมายเรียกตัวให้มาพบ หากจำเลยหลบหนีก็จะถูกหมายจับ เพื่อดำเนินคดีต่อไป (ป.วิ.อาญา มาตรา 169) ผลกระทบที่จำเลยจะได้รับจากคำสั่งว่าคดีมีมูลก็คือ จำเลยจะถูกควบคุมตัวในระหว่างพิจารณาคดี เว้นแต่จำเลยได้ขอลปล่อยตัวชั่วคราว (ขอประกันตัว) และศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีประกันหรือมีประกันและหลักประกัน (ป.วิ.อาญา มาตรา 112)

วิธีปฏิบัติในการไต่สวนมูลฟ้อง

ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง โจทก์จะต้องไปศาลพร้อมด้วยพยานหลักฐานเท่าที่จำเป็นพอเพียงแก่การนำสืบให้ศาลเห็นว่าคดีของตนมีมูล กล่าวคือ ไปแสดงพยานหลักฐานต่อศาลให้ศาลเชื่อได้ว่าได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นและมีหลักฐานเบื้องต้นน่าเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องได้กระทำความผิด ส่วนผู้ถูกฟ้องจะมีความผิดต้องได้รับโทษหรือไม่ ยังไม่อยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่อยู่ในชั้นพิจารณาสืบพยาน

ในทางปฏิบัติ พยานหลักฐานที่โจทก์นำไปประกอบการไต่สวนมูลฟ้องมักจะ ได้แก่ ตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์อ้างตนเองเป็นพยาน ประกอบกับพยานบุคคลอื่นๆ ซึ่งผู้เสียหายนำมาเป็นพยานหรือขอให้ศาลหมายเรียกตัวมาเป็นพยาน และพยานเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีตามลำดับที่ปรากฏในบัญชีระบุพยานซึ่งฝ่ายโจทก์ได้เสนอไว้ต่อศาลตามกฎหมายลักษณะพยานตัวอย่าง เช่น คดีความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คซึ่งมีโทษทางอาญา ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์มักจะอ้างตนเองเป็นพยานเป็นอันดับแรก พยานบุคคลอื่นๆ เช่น ผู้จัดการธนาคารที่ปฏิเสธการใช้เงินตามเช็คฉบับที่โจทก์นำมาฟ้อง ส่วนพยานเอกสาร ได้แก่ เช็คพร้อมใบคืนเช็ค ฯลฯ เป็นต้น

ส่วนในด้านผู้ถูกฟ้องแม้จะยังไม่อยู่ในฐานะจำเลย แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ถูกฟ้องเข้าไปซักค้านพยานโจทก์ได้ ทั้งนี้ เพื่อทำลายน้ำหนักพยานโจทก์ให้ศาลเชื่อว่าคดีของโจทก์ไม่มีมูล แต่ในทางปฏิบัติมักจะพบว่าผู้ถูกฟ้องไม่ใคร่ไปศาลด้วยตนเอง แต่จะแต่งตั้งทนายไปซักค้านแทน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเหตุว่าการไปศาลในวันไต่สวนมูลฟ้องด้วยตนเองอาจมีผลเสียในด้านที่จะถูกควบคุมตัวถ้าหากศาลสั่งว่าคดีมีมูลและตนเตรียมหลักทรัพย์ไม่พร้อมที่จะขอประกันตัว การมอบหมายให้ทนายไปศาลแทนจะทำให้ตนเองมีเวลาเตรียมหาเงินทองเพื่อชดใช้ให้โจทก์เพื่อเลิกคดีกัน หรือเตรียมหาหลักทรัพย์ เช่น โฉนดที่ดินเพื่อวางศาลประกันตัวได้ทัน ซึ่งผู้เขียนเข้าใจว่าเป็นเหตุผลหนึ่งในหลายๆ เหตุที่ทำให้ผู้ถูกฟ้องไม่ไปศาลในวันไต่สวนมูลฟ้อง ผู้ถูกฟ้องบางรายรอฟังผลการไต่สวนมูลฟ้องอยู่นอกศาล พอทราบผลว่าศาลสั่งมีมูลก็ถือโอกาส

หลบหนีก็เคยปรากฏ เช่น คดีเช็กเค็ง เช็กสปริงทั้งหลาย ถึงแม้ว่าจำเลยหลบหนี ศาลก็ออกหมายจับเพื่อนำตัวมาพิจารณาคดีได้ภายในอายุความ

แต่ถึงอย่างไรก็ดี ผู้เขียนยังเชื่อว่ามิผู้ถูกฟ้องจำนวนไม่น้อยที่ไม่ยอมไปศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยเข้าใจว่าตนเองไม่ได้ทำผิดตามฟ้องจึงไม่ยอมไปศาลจริงอยู่หากพิจารณาในด้านของกฎหมาย จำเลยได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Universal Declaration of Human Rights Article 11 (1) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 33 บัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด”) การเข้าใจเช่นนี้ก็มีส่วนถูกต้อง แต่การไม่ไปศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องก็ทำให้เสียประโยชน์ได้เหมือนกัน เพราะในการต่อสู้คดีผู้เป็นจำเลยก็จำเป็นต้องรู้ว่าโจทก์ฟ้องเรื่องอะไร ประเด็นข้อหาอะไรบ้าง ทิศทางการดำเนินคดีของโจทก์จะมุ่งไปในด้านใดจะได้เตรียมแนวทางสู้คดีได้ถูกต้อง ดังนั้น หากผู้ถูกฟ้องมาขอคำแนะนำจากนักศึกษาก็ควรแนะนำว่าควรไปศาลในวันนัดฯ ถ้าหากเกรงว่าจะถูกควบคุมตัวก็ให้จัดเตรียมหลักทรัพย์ไว้เพื่อวางประกันตัว และควรแต่งตั้งทนายความไปทำหน้าที่แทนตนคิดว่าไม่ทำอะไรเสียเลย

ส่วนหลักทรัพย์ที่ใช้วางประกันตัวจะใช้อะไรได้บ้าง และการขอประกันตัวต่อศาลจะต้องปฏิบัติอย่างไร นักศึกษาควรจะได้ทราบไว้ รายละเอียดเรื่องนี้จะได้ศึกษาในโอกาสต่อไป

การขาดนัดไต่สวนมูลฟ้อง

การไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องสำคัญของฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นผู้เริ่มคดีจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อถึงวันนัดโจทก์จะต้องนำพยานหลักฐานไปศาลเพื่อสืบพยานโจทก์ หากโจทก์ไม่ไปศาลโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจสั่งว่าโจทก์ขาดนัดเป็นเหตุให้ถูกยกฟ้องได้ ดังนั้น ถ้าหากโจทก์ไปศาลไม่ได้จริงๆ ก็ต้องขอเลื่อนวันไต่สวนด้วยการยื่นคำร้องต่อศาลก่อนวันนัดไต่สวนมูลฟ้องพร้อมด้วยเหตุผลที่ไปศาลไม่ได้เพราะเหตุใด ถ้าเหตุผลนั้นเพียงพอควรเชื่อได้ เช่น เจ็บป่วยจริงๆ ถึงขนาดไปศาลไม่ได้โดยมิใบรับรองแพทย์มายืนยัน ศาลจึงจะอนุญาต ถ้าหากการขอเลื่อนไม่มีเหตุผล หรือมีแต่ไม่ควรเชื่อ ศาลก็จะไม่อนุญาต

โดยสรุป การร้องขอเลื่อนวันไต่สวนมูลฟ้องในกรณีโจทก์ไปศาลไม่ได้ ต้องแสดงเหตุผลประกอบ จะร้องขอลอยๆ โดยปราศจากเหตุผล ศาลจะไม่อนุญาต และอาจเกิดความเสียหายถูกศาลยกฟ้องได้ (ป.วิ.อาญา มาตรา 166)

ในคดีที่ศาลยกฟ้องเนื่องจากโจทก์ขาดนัดไต่สวนมูลฟ้อง กฎหมายกำหนดไว้แน่นอนว่า โจทก์จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีกไม่ได้ ยกเว้นถ้าเป็นคดีอาญาอันยอมความไม่ได้ (อาญาแผ่นดิน) ไม่ตัดสิทธิพนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้นอีก (มาตรา 166 วรรคสาม)

ทางแก้ของโจทก์

เมื่อศาลยกฟ้องในกรณีเช่นนี้ โจทก์จะฟ้องใหม่ไม่ได้ต้องห้ามตามกฎหมาย แต่โจทก์ก็อาจหาทางแก้ไขโดยกฎหมายเปิดโอกาสให้ในมาตรา 166 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “คดีที่ศาลได้ยกฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าโจทก์มาร้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันศาลยกฟ้องนั้นโดยแสดงให้เห็นได้ว่ามีเหตุสมควรจึงมาใหม่ได้ ก็ให้ศาลยกคดีนั้นขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่” ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ โจทก์ต้องรีบจัดการภายในสิบห้าวันตามที่กฎหมายกำหนดดังกล่าว อันเป็นทางแก้ไขขั้นนี้

ข้อเสนอแนะ

นักศึกษาคงจะเห็นความสำคัญของวันนัดไต่สวนมูลฟ้องแล้วว่าถ้าขาดนัดมีผลกระทบกระเทือนต่อโจทก์อย่างไร เพราะฉะนั้น ถ้ามีโอกาสประกอบอาชีพทนายความในอนาคต พึงสำนึกความรับผิดชอบในหน้าที่โดยมีหนังสือแจ้งวันนัดให้โจทก์ทราบ เพื่อป้องกันความเสียหาย อันจะเกิดขึ้นกับโจทก์ได้ ตลอดจนควรได้ป้องกันตนเองในกรณีจึงใจละเว้นหน้าที่ๆ ควรกระทำ อันเกี่ยวกับการดำเนินคดี หรือจงใจขาดนัดหรือทอดทิ้งคดี ฯลฯ ซึ่งถือว่าผิดมรรยาททนายความ หากโจทก์อ้างว่าไม่ทราบวันเวลานัดของศาลเนื่องจากทนายไม่ได้แจ้งให้ทราบ ท่านอาจจะต้องพบกับคณะกรรมการมรรยาททนายความซึ่งรอท่านอยู่ก็ได้ (เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเป็นความรู้ในเบื้องต้นนี้ ควรศึกษาข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ ส่วนที่เกี่ยวกับตัวความ ประกอบความเข้าใจด้วย)

สิทธิของจำเลยในคดีอาญา

เมื่อศาลได้ไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งว่าคดีมีมูลแล้ว ผู้ถูกฟ้องจะตกอยู่ในฐานะจำเลยและจะถูกควบคุมตัวไว้ในระหว่างดำเนินคดี เว้นแต่จำเลยได้ขอประกันตัวและศาลอนุญาต เมื่อผู้ถูกฟ้องมีฐานะเป็นจำเลยย่อมมีสิทธิ ดังที่ ป.วิ.อาญา บัญญัติไว้ในมาตรา 8 ดังนี้

- 1) มีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ ความในข้อนี้เข้าใจง่ายอยู่แล้ว
- 2) มีสิทธิแต่งตั้งทนายแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาในศาลชั้นต้น ตลอดจนชั้น

ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา

พึงสังเกต สิทธิในการแต่งตั้งนายเข้าแก้ต่างในคดีอาญานี้มีได้ตั้งแต่ชั้น ใต้สวนมูลฟ้อง ถึงแม้ว่าในชั้น ใต้สวนมูลฟ้อง ผู้ถูกฟ้องยังไม่มีฐานะเป็นจำเลยตามกฎหมายจนกว่าศาลจะมี คำสั่งว่าคดีมีมูลและประทับรับฟ้องโจทก์ ผู้ถูกฟ้องจึงจะมีฐานะเป็นจำเลย ต่างกับผู้ถูกฟ้องใน คดีอาญาซึ่งพนักงานอัยการเป็น โจทก์ ย่อมมีฐานะเป็นจำเลยตามความหมายของมาตรา 8 (2) อยู่ แล้ว

3) มีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายเป็นการเฉพาะตัว

ในกรณีจำเลยไม่มีหลักทรัพย์ประกันตัว หรือศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวจำเลยจะถูก ควบคุมตัวโดยคุมขังในระหว่างพิจารณาคดี ในกรณีนี้จำเลยก็มีสิทธิขอพบทนายความและใน ทำนองเดียวกันทนายความก็มีสิทธิขอเข้าพบจำเลยเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงในคดีโดยลำพังสอง ต่อสองได้ ถ้าเป็นคดีอุกฉกรรจ์ กล่าวคือ ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มพิจารณา กฎหมายให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายให้ นอกจากนี้คดีที่มีอัตรา โทษจำคุกหรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกิน 18 ปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาล ถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายก็ให้ศาลตั้งทนายให้ ในกรณีเช่นนี้ ศาลจะขอแรงทนายโดยนัดเบิกตัวจำเลยจากที่คุมขังให้มาพบทนายเป็นการเฉพาะตัวหรือสองต่อ สองเพื่อให้ทนายสอบถามข้อเท็จจริงในการจะต่อสู้คดีต่อไป

4) มีสิทธิตรวจดูสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน และคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ

5) มีสิทธิตรวจดูสำนวนการ ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคัดสำเนาหรือ ขอรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องโดยเสียค่าธรรมเนียม เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้ยกเว้น ค่าธรรมเนียมนั้น

6) มีสิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบ คำให้การของตน

ความใน (4) , (5) และ (6) ไม่ขัดต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเอง

ถ้าจำเลยมีทนายความ กฎหมายให้ทนายความนั้นมีสิทธิเช่นเดียวกับจำเลยดังกล่าวมาแล้ว ด้วย

อนึ่ง เมื่อพนักงานอัยการ ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว กฎหมายให้ผู้เสียหายมีสิทธิตามข้อ (6) เช่นเดียวกับจำเลยคู่กัน (ป.วิ.อาญา มาตรา 8 วรรคท้าย)

การขอตอนฟ้องคดีอาญา

ในการดำเนินคดีอาญาก็ทำนองเดียวกับคดีแพ่ง มีฟ้องได้ก็ถอนได้คู่กัน กล่าวคือ เมื่อพนักงานอัยการหรือราษฎรผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้วไม่ต้องการจะดำเนินคดีอีกต่อไป มีความประสงค์จะถอนฟ้องก็ยื่นคำร้องขอถอนเสียได้ ทั้งนี้ จะยื่นเวลาใดก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ได้ (ป.วิ.อาญา มาตรา 35) แต่ศาลทรงไว้ซึ่งสิทธิและอำนาจที่จะอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือไม่ก็ได้แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร ถ้าคำร้องขอถอนฟ้องนั้นได้ยื่นในภายหลังเมื่อจำเลยได้ให้การแก้คดีแล้ว กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องถามจำเลยก่อนว่าจะคัดค้านหรือไม่ แล้วให้ศาลจดคำแถลงของจำเลยไว้ ในกรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวนั้นจะถอนฟ้องหรือยอมความกันในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้าจำเลยคัดค้านให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย (ป.วิ.อาญา มาตรา 35 วรรคสอง)

นักศึกษาอาจสงสัยว่าเมื่อโจทก์ขอถอนฟ้อง ทำไมกฎหมายจึงให้ศาลถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่อย่างไร ในทางปฏิบัติมีด้วยหรือที่จำเลยคัดค้านไม่ให้โจทก์ถอนฟ้อง เหตุใดจำเลยจึงทำเช่นนั้น จำเลยน่าจะได้ประโยชน์ที่จะไม่ต้องเสียเวลาถูกดำเนินคดีอาญาอีกต่อไป ไม่ต้องเสียค่าจ้างทนายความ ฯลฯ ทำไมจึงไปคัดค้าน คัดค้านแล้วได้ประโยชน์อะไร ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เชื่อว่านักศึกษาหลายท่านคงจะสงสัยอยู่ในใจ

คำตอบในเรื่องนี้คงเป็นเพราะว่า เพื่อป้องกันมิให้โจทก์นำคดีนั้นย้อนกลับมาฟ้องใหม่ซึ่งอาจจะมีได้เนื่องจากฟ้องโจทก์บกพร่องหรือโจทก์ฟ้องผิดตัว หากได้รับการพิจารณาต่อไปต้องถูกศาลยกฟ้องอย่างแน่นอน จำเลยจึงคัดค้านการขอถอนฟ้องซึ่งอาจเป็นเล่ห์เหลี่ยมของโจทก์มาขอถอนฟ้องเพื่อจะได้แก้ไขคำฟ้องให้ถูกต้องบริบูรณ์ตามกฎหมายแล้วหวนมาฟ้องใหม่หรือฟ้องให้ถูกตัว จำเลยบางคนไม่ไว้ใจจึงป้องกันไว้ก่อน โดยให้ศาลตัดสินให้จบสิ้นไป นี่เป็นเหตุประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งเกี่ยวกับศักดิ์ศรีของจำเลยที่ถูกโจทก์ฟ้องคดีอาญา จำเลยบางคนเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเกียรติคุณในสังคม ถ้าจำเลยไม่ได้กระทำผิดตามที่โจทก์ฟ้องร้อง การถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาทำให้จำเลยเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงวงศ์สกุล ตลอดถึงเกียรติคุณ การทำมาหาได้ทางเจริญของเขา เช่น บุคคลในวงธุรกิจการค้าถูกฟ้องคดีเรื่องเช็คไม่มีเงิน ทำให้บุคคลนั้นเสียเครดิตหรือความเชื่อถือในทางการเงิน เป็นต้น ถ้าเป็นกรณีที่เขาไม่ได้ทำผิดอาญาจริง เช่น เช็คมีเงินแต่จำเลยห้ามธนาคารจ่ายเงินด้วยเจตนาทุจริต เนื่องจากโจทก์ผิดสัญญาจ้างทำของไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเขาจึงอายัดห้ามธนาคารจ่ายเงินตามเช็คฉบับที่ได้จ่ายล่วงหน้าให้โจทก์

ซึ่งนำมาฟ้องนี้ เพราะฉะนั้นแม้ว่าโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง จำเลยจึงคัดค้านเพื่อเป็นการพิสูจน์ตัวเองให้ประจักษ์ในความจริงความเป็นการเคลียร์ตัวเองให้ถึงที่สุดโดยการให้ศาลพิจารณาดูถึงขั้นพิพากษา ถ้าศาลยกฟ้องโจทก์แสดงว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง เป็นการกู้ชื่อเสียงเกียรติคุณให้กลับคืน กล่าวนัยหนึ่งว่าล้างมลทินให้ตนเอง

ผลของการถอนฟ้องคดีอาญา

การถอนฟ้องคดีอาญามีลักษณะที่แตกต่างกับการถอนฟ้องในคดีแพ่งในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ กล่าวคือ ในคดีแพ่งการที่โจทก์ขอถอนฟ้องไม่ตัดสิทธิโจทก์ในการที่จะยื่นฟ้องใหม่ภายในอายุความ (ป.วิ.แพ่ง มาตรา 176) แต่ผลของการถอนฟ้องคดีอาญา โดยหลักของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โจทก์จะนำคดีที่ได้ถอนฟ้องไปแล้วมาฟ้องใหม่ไม่ได้ เว้นแต่กรณีเข้าข้อยกเว้นต่อไปนี้จึงจะฟ้องใหม่ได้

(1) ถ้าพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีอาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวไว้แล้วได้ถอนฟ้องคดีนั้นไป การถอนนี้ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่ภายในกำหนดอายุความ (มาตรา 36 (1) ป.วิ.อาญา)

(2) ถ้าพนักงานอัยการถอนคดีซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัวไปโดยมิได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย การถอนนั้นไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่ (มาตรา 36 (2) ป.วิ.อาญา)

(3) ถ้าผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีอาญาไว้แล้ว ได้ถอนฟ้องคดีนั้นเสีย การถอนนี้ไม่ตัดสิทธิพนักงานอัยการที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่ เว้นแต่คดีซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัว (มาตรา 36 (3) ป.วิ.อาญา)